

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Інститут мистецтв
Кафедра музичних інструментів

Н. С. Никитюк

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

з дисципліни

Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)

методичні рекомендації

Луцьк
Вежа-Друк
2014

УДК 786.2 (072)
ББК 85.954.29
Н 62

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 10 від 18. 06. 2014 р.)*

Рецензенти:

Єфіменко А. Г. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Інституту мистецтв Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, член Національної спілки композиторів України;

Новакович М. О. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка.

Никитюк Н. С.

Н 62 Індивідуальні творчі завдання з дисципліни: „Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)” : методичні рекомендації / Наталія Степанівна Никитюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 20 с.

Навчально-методичне видання містить: зміст та вимоги до індивідуальних творчих завдань; зразки планування різного типу письмових робіт; орієнтовну тематику для рефератів; види роботи та дискусійні питання до тематичних колоквиумів. Зміст завдань охоплює широкий пласт історико-стильових явищ фортепіанного мистецтва. Значно розширено рекомендований музичний матеріал, де поруч із творами видатних композиторів минулого представлено твори сучасних регіональних композиторських шкіл України, серед яких – і фортепіанна творчість композиторів Волині. У завданнях враховано гендерний компонент, пропонується поглиблене вивчення творчості жінок-композиторок.

Запропоновані навчально-методичні матеріали для дисципліни „Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)” /підготовки магістра, спеціаліста – 8.02020401; 7.0202041/ можуть використовуватись для дисциплін фортепіанного циклу.

Для викладачів та студентів вищих навчальних закладів спеціальності “Музичне мистецтво”.

УДК 768.2 (072)
ББК 85.954.29

© Никитюк Н. С., 2014

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Вимоги до індивідуального творчого завдання (ІНДЗ). Типи завдань: концертно-виконавський, письмовий, колоквіум.....	5
3. Зразки планування письмових робіт.....	6
4. Орієнтовна тематика для рефератів.....	7
5. Зміст та вимоги до тематичних колоквіумів.....	9
6. Список джерел.....	17

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виконання індивідуального творчого завдання (ІНДЗ) з дисципліни: „Спеціальний музичний інструмент (фортепіано)” /підготовки магістра, спеціаліста для спеціальності 8.02020401; 7.0202041/¹ вимагає від студента комплексу професійних знань та вміння їх творчо застосовувати на практиці. Якість та рівень виконання ІНДЗ залежить від ряду факторів, серед яких – методичне забезпечення дисципліни, творча співпраця викладача та студента, зацікавленість та ініціативність студента у вирішенні поставлених завдань.

Запропоновані методичні рекомендації сприятимуть забезпеченню належного рівня виконання студентом ІНДЗ. Програма та зміст курсу передбачає поглиблене вивчення фортепіанної літератури у відповідності до історично сформованих художніх стилів та музичних жанрів.² На вибір студента пропонується широкий спектр завдань письмового та концертно-виконавського типів, подаються вимоги до тематичних колоквиумів. Можливість самостійного вибору певного типу завдання спонукатиме студента до творчого пошуку, дасть можливість врахувати рівень його підготовки та дозволить максимально проявити індивідуальні здібності. У запропонованих темах, дискусійних питаннях та репертуарі враховано гендерний компонент, пропонується дослідження творчості жінок-композиторок. Акцентується на необхідності розглядати вітчизняне музичне мистецтво з урахуванням регіональних аспектів – у програмі курсу заплановано вивчення творчості композиторів Волині. Систематизовані види письмових робіт та зразки їх планування сприятимуть не лише якості виконання ІНДЗ, але й стануть корисними у наукових студентських дослідженнях. Регіональний та гендерний підхід до програми даного курсу застосовано нами від 2006 р. [44].

---

¹ Никитюк Н.С. Спеціальний музичний інструмент (фортепіано) : робоча навч. програма / Наталія Степанівна Никитюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 20 с.

² Принцип систематизації матеріалу за епохальними блоками свого часу був покладений в основу програми курсу „Фортепіано” кафедри спеціального фортепіано Вишого державного музичного інституту імені М. В. Лисенка (укладач: професор М. Ю. Крих, 1999 р.) [38]

2. ВИМОГИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТВОРЧОГО ЗАВДАННЯ. ТИПИ ЗАВДАНЬ: КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКИЙ, ПИСЬМОВИЙ, КОЛОКВІУМ

На вибір студента пропонуються індивідуальні творчі завдання трьох типів: концертно-виконавський, письмовий, колоквіум.

Критерії оцінювання ІНДЗ та розподіл балів у робочій навчальній програмі.

I. Концертно-виконавський тип завдання

1. Творчий проект – підготовка студентом сольного концерту, концерту-лекції, тематичного концерту, авторського концерту (виконання власних творів для фортепіано) тощо.

2. Участь у конкурсах, фестивалях, олімпіадах

3. Концертний виступ з сольним номером

II. Письмовий тип завдання

1. Реферат

2. Лекційний матеріал до лекції-концерту

3. Анотація на музичний твір

4. Рецензія на концерт

5. Характеристика піаніста

6. Аналіз інтерпретації твору

Робота пропонується на вибір студента: реферат, анотація на фортепіанний твір з будь-якого змістового модуля, рецензія на відвіданий студентом концерт фортепіанної музики, аналіз інтерпретації фортепіанного твору, характеристика піаніста, лекційний матеріал до лекції-концерту фортепіанної музики. Підготовка до написання письмової роботи полягає у доборі відповідного репертуару, опрацюванні науково-теоретичного матеріалу, прослуховуванні аудіозаписів, роботі в інформаційних мережах, відвідуванні концертів тощо.

III. Колоквіум

Читка з аркуша. Вивчення твору напам'ять. Робота з твором.

Обговорення та дискусія

3. ЗРАЗКИ ПЛАНУВАННЯ ПИСЬМОВИХ РОБІТ

I. Зразок плану рецензії на концерт.

1. Загальні відомості про концерт: назва, дата і місце проведення, програма, виконавці.
2. Короткі відомості про композиторів, твори та самих виконавців.
3. Аналіз виконання: відповідність стилю, жанру, технічний рівень, художньо-образна сфера, виконавський стиль, індивідуальність, артистизм тощо.
4. Критична точка зору рецензента та її обґрунтування.
5. Висновки.

II. Зразок плану анотації на музичний твір.

1. Короткі відомості про композитора (основні етапи життєвого та творчого шляху).
2. Риси стилю композитора в контексті епохи та особливості його фортепіанного письма.
3. Аналіз твору: жанр, форма, художній зміст, тональний план, метроритм, фактура, фразування, артикуляція, динаміка, педалізація тощо.
4. Виконавські проблеми твору.
5. Висновки.

III. Зразок плану аналізу інтерпретації твору

План запропонований Г. В. Курковським [22, 7].

1. Образно-емоційний зміст інтерпретації.
2. Виконавські засоби:
  - а) звучання – туше, педалізація, звукове планування фактури;
  - б) темпоритм;
  - в) фразування;
  - г) виконавський план форми твору.
3. Висновки про стильові особливості інтерпретації.

IV. Зразок плану характеристики піаніста

План запропонований Н. Б. Кашкадамовою [22, 32].

1. Фактична інформація про навчання і участь в конкурсах, концертну діяльність та звукозаписи.
2. Репертуар.
3. Трагування творів: зміст, форма, фактура.
4. Піаністичні засоби: туше, педалізація, темпоритм, фразування.
5. Підсумок про естетику і стиль.

4. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ДЛЯ РЕФЕРАТІВ

1. Історія розвитку клавійно-струнних інструментів.
2. Французьке клавірне мистецтво XVII–XVIII ст.
3. Жанри клавірної музики.
4. Українська музична культура клавірної доби.
5. Творчість Д. Скарлатті: традиції та новаторство.
6. Й.-С. Бах – сфери музичної діяльності.
7. “Добре темперований клавір” І.-С. Баха.
8. Творчість Г.-Ф. Генделя в контексті епохи.
9. Новаторські тенденції у фортепіанному мистецтві доби Просвітництва.
10. Віденський класицизм: особливості фортепіанного стилю.
11. Й. Гайдн: традиційне та новаторське у фортепіанній творчості.
12. В.-А. Моцарт: сфери фортепіанної творчості.
13. Поняття стилю у музиці та виконавстві Класичної доби.
14. Сильова еволюція творчості Л. ван Бетховена.
15. Виконавське фортепіанне мистецтво Класичної доби.
16. Фортепіанна педагогіка Класичної доби.
17. Українська фортепіанна культура доби Класицизму.
Творчість Д. Бортнянського.
18. Фортепіанні жанри та форми Класичної доби.
19. Фортепіанне мистецтво доби Романтизму: традиції та новаторство.

20. Жанри фортепіанної музики Романтичної доби.
21. Виконавське фортепіанне мистецтво Романтичної доби.
22. Педагогічні засади композиторів-романтиків.
23. Ф. Шопен: сфери фортепіанної творчості.
24. Ф. Ліст: сфери фортепіанної творчості.
25. Особливості фортепіанного письма композиторів періоду раннього Романтизму: Ф. Шуберт, Ф. Мендельсон, К. М. Вебер.
26. Й. Брамс – пізній романтик: особливості фортепіанного письма.
27. Українське фортепіанне мистецтво Романтичної доби.
28. Російське фортепіанне мистецтво Романтичної доби.
29. Французький імпресіонізм: спільне та відмінне у фортепіанній творчості К. Дебюссі та М. Равеля.
30. Фортепіанна творчість П. Чайковського.
31. Російська фортепіанна школа поч. XX ст.: С. Рахманінов, О. Скрибін.
32. Російське фортепіанне мистецтво радянського періоду.
33. Нові тенденції у західноєвропейському фортепіанному мистецтві XX с.
34. Українське фортепіанне мистецтво на зламі XIX–XX ст.
35. М. В. Лисенко – основоположник української фортепіанної музики, сфери діяльності.
36. Українські фортепіанні школи XX ст.
37. Особливості фортепіанного мистецтва українських жінок-композиторок: коло образів, жанри та форми, письмо.
38. Фортепіанна творчість композиторів Волині.
39. Фортепіанна творчість І. Стравінського.
40. Чоловічий та жіночий образи у фортепіанній музиці.
41. Фортепіанні конкурси.
42. Інтерпретації фортепіанних творів виконавцями чоловіками та жінками (порівняння в межах одного виконавського стилю).

5. ЗМІСТ ТА ВИМОГИ ДО ТЕМАТИЧНИХ КОЛОКВІУМІВ

На колоквіум виносяться такі види роботи: читка з аркуша, вивчення твору напам'ять (дається 40 хв), робота з твором, заданим безпосередньо в ході колоквіуму, обговорення та дискусія.

Пропонується два варіанти колоквіумів на вибір студента:

Варіант 1

1. Читка з аркуша.
2. Робота з твором, заданим під час колоквіуму.
3. Обговорення та дискусія.

Варіант 2

1. Вивчення твору напам'ять (дається 40 хв).
2. Обговорення та дискусія.

Змістовий модуль I. Творчість композиторів доби Бароко, передкласичної доби та Віденського класицизму.

Тема 1 „Доба Бароко”. Вивчення творів композиторів доби Бароко: Ф. Куперена, Ф. Рамо, Г. Персела, Д. Скарлатті, К. Дакена, Д. Букстехуде, Г. -Ф. Генделя, Й. -С. Баха.

Колоквіум до теми 1. Доба Бароко

1. Читка з аркуша.

Орієнтовний репертуар:

- Й.-С. Бах. Прелюдія і fuga фа мінор II т., Прелюдія і fuga ре мінор I т. ДТК
Ж. Рамо. Селянка.
Д. Скарлатті. Соната Мі мажор № 20.

2. Вивчення твору напам'ять.

Орієнтовний репертуар:

- Й.-С. Бах. З циклу “Шість маленьких прелюдій”. Прелюдія № 1 До мажор.
Прелюдія № 2 До мажор.
Ф. Куперен. Жіночий портрет.
Ж. Рамо. Рігодон.
Д. Скарлатті. Соната ре мінор (Гавот).

3. Робота з твором.

Орієнтовний репертуар:

Й.-С. Бах. Прелюдія і фуга фа мінор II т. ДТК, Триголосна інвенція мі мінор № 7

Л. Куперен. Маленькі вітряні млинки.

Ж. Рамо. Курка.

4. Обговорення та дискусія:

1. Особливості виконання клавірної музики.

2. Орнаментация (знання табличок розшифровки мелізмів).

3. Жанри клавірної музики.

4. Сучасні проблеми інтерпретації клавірної музики, видатні виконавці, музичні конкурси.

5. Редакції клавірних творів.

6. Якими засобами музичної виразності користується Ф. Куперен у жанрі музичного жіночого портрету?

7. Жанр жіночого портрету в клавірній музиці це ...

Література

Алексеев А. История фортепианного искусства: Учеб. в 3 ч.– Ч. 1, 2.– 2-е изд., доп.– М.: Музыка, 1988.– 415 с.: нот.

Друскин М. Клавирная музыка.– Л.: Гос. муз. издат., 1960.– 284 с.

Єфіменко А. Методичні рекомендації до проведення семінарських курсів з історії музики: творчий портрет композитора в контексті епохи (на прикладі Г.-Ф. Генделя).– Луцьк: Ред.-вид. відд. “Вежа” Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001.– 12 с.

Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789 года.– Т. 2. XVIII век.– 2-е, перераб. изд.– М. Музыка, 1982.– 366 с.

Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики та клавішно-струнних інструментах: Навч. посіб.– Т.: СМТ «Астон», 1998.– 300 с.: нот.– С. 75–163.

Копчевский Н. Клавирная музыка: Вопросы исполнения.– М.: Музыка, 1986.– 96 с.

Корній Л. Історія української музичної культури (у співавторстві з Б. Сютюю). Підручник. – К.: НМАУ ім. П. Чайковського, 2011 – 716 с.

Основи теорії гендеру: Навч. посіб.– К.: “К.І.С.”, 2004.– 536 с.

Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах.– М.: Музыка, 1965.– 728 с.

Тема 2. Передкласична доба та Віденський класицизм

Вивчення творів композиторів передкласичної доби та Віденського класицизму: Ф. -Е.Баха, Й. -Х. Баха, Д. Бортнянського, Й. Гайдна, В. -А. Моцарта, Л. ван Бетховена.

Колоквіум до теми 2

Передкласична доба та Віденський класицизм

1. Читка з аркуша.

Орієнтовний репертуар:

Л. ван Бетховен. Рондо до мінор,

Багателі, Соната соль мінор тв. 49 № 1.

Й. Гайдн. Соната Ре мажор.

В.-А. Моцарт. Соната Сі-бемоль мажор К. № 333.

2. Вивчення твору напам'ять.

Орієнтовний репертуар:

Л. ван Бетховен Народний танець Мі-бемоль мажор № 7.

В.-А. Моцарт. Менует з сонатини № 2 Ля мажор.

Й. Гайдн. АLEGRO Фа мажор з циклу “Чотири п’єси”.

3. Робота з твором.

Орієнтовний репертуар:

Л. ван Бетховен. Соната № 8 до мінор, тв. 13 “Патетична” I ч.,

Соната № 15 Ре мажор тв. 28.

Й. Гайдн. Соната мі мінор № 34 (за ред. Брейткопфа і Гертеля).

В.-А. Моцарт. Соната Ля мажор К. № 331, Рондо Ля мажор.

4. Обговорення та дискусія.

1. Особливості виконання фортепіанної музики віденського класицизму.

2. Традиційне та новаторське у фортепіанній творчості Й. Гайдна, В.-А. Моцарта та Л. ван Бетховена.

3. Видатні інтерпретатори творів віденських класиків, фортепіанні конкурси.

4. Редакції творів віденських класиків.

5. Творчість композиторів передкласичної доби.
6. Творчість Д. Бортнянського.
5. Довершеність класичного стилю у фортепіанній музиці це передусім ...

Література

- Аберт Г. В.-А. Моцарт. Часть первая, книга первая / Пер. с нем., вступ. статья, коммент. К. К. Саквы.– М.: Музыка, 1987.– 544 с., нот., Часть первая, книга вторая / Пер. с нем., вступ. статья, коммент. К. К. Саквы.– М.: Музыка, 1988.– 608 с.: нот.
- Алексеев А. История фортепианного искусства: Учеб. В 3 ч.– Ч. 1, 2.– 2-е изд., доп.– М.: Музыка; 1988.– 415 с.: нот. С. 92–100, 124–143.
- Бадура-Скода Е. П. Интерпретация Моцарта / Приложение: Л. Баренбойм. Как исполнять Моцарта?– М.: Музыка.– 1972. – 376 с.
- Гольденвейзер А. Тридцать две сонаты Бетховена: Исполнительские комментарии / Сост., ред., автор статьи Д. Благой.– М.: Музыка, 1966.
- Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах: Навч. посіб.– Т.: СМТ «Астон», 1998.– 300 с.: нот. С. 165–293.
- Корній Л. Історія української музичної культури (у співавторстві з Б. Сютюю). Підручник. – К.: НМАУ ім. П. Чайковського, 2011 – 716 с.

Змістовий модуль II. Творчість композиторів Романтичної доби та композиторів ХХ - поч. ХХІ ст.

У разі відсутності нотних видань творів окремих композиторів та композиторок студентам пропонується дослідження їхньої творчості на рівні письмового завдання ІНДЗ.

Тема 3. Романтична доба.

Вивчення творів композиторів доби Романтизму (ранній період, розквіт стилю, пізній період, національні школи, українські композитори ХІХ-поч. ХХ ст.): Ф. Шуберта, К.-М. Вебера, Ф. Мендельсона, Р. Шумана, К. Шуман, Ф. Шопена, Ф. Ліста, Й. Брамса, С. Франка, К. Сен-Сенса, Е. Гріга, П. Сметани, П. Чайковського, А. Рубінштейна, М. Мошковського, М. Шимановської, І. Альбеніса, О. Лизогуба, Й. Витвицького, М. Завадського, П. Сокальського, В. Сокальського, О. Воробкевича, М. Лисенка, Д. Січинського, О. Нижанківського.

Колоквіум до теми 3. Романтична доба

1. Читка з аркуша.

Орієнтовний репертуар:

Ф. Шопен. Вальс фа мінор тв. 69 № 1, Ноктюрн мі мінор тв. 72, № 1.

Р. Шуман. Метелики.

М. Лисенко. Елегія.

2. Вивчення твору напам'ять.

Орієнтовний репертуар:

Р. Шуман. “Фантастичний танець”, “Вальс” (з циклу “Аркуш з альбому” тв. 124).

Ф. Шопен. Прелюдія № 6 сі мінор.

3. Робота з твором.

Орієнтовний репертуар:

Ф. Шуберт. Музичний момент фа мінор тв. 94 № 3.

Ф. Шопен. Прелюдія Ре-бемоль мажор № 15.

С. Рахманінов. Елегія тв. 3 № 1, Прелюдія до-дієз мінор тв. 3 № 2.

П. Чайковський. Гумореска тв. 10 № 2, Жовтень (з циклу “Пори року”).

Й. Брамс. Рапсодія Мі-бемоль мажор.

Ф. Ліст. Втіха, Мрії кохання.

М. Лисенко. Мрія “На солодкім меду”, Баркарола мі мінор тв. 15.

Я. Степовий. Рондо сі мінор.

4. Обговорення та дискусія.

1. Особливості виконання музики композиторів доби романтизму.
2. Характерні прикмети романтичної фактури.
3. Жанри романтичної фортепіанної музики.
4. Видатні інтерпретатори романтичної фортепіанної музики, фортепіанні конкурси.
5. Фортепіанна творчість М. Лисенка.
6. Українська фортепіанна музика ХІХ ст.
7. Чоловіче та жіноче у фортепіанній музиці доби романтизму.

Література

Алексеев А. История фортепианного искусства: Учеб. в 3 ч.– Ч. 1., 2.–2-е изд., доп.– М.: Музыка; 1988.: нот.– С. 92–100, 124–143.

Вопросы фортепианного исполнительства. Очерки, статьи.– Вып. III.– М.: Музыка, 1973.– 232 с.

Голубовская Н. О музыкальном исполнительстве.– Л., 1985.–142 с.

Кандинский-Рыбников Л. Эпоха романтического пианизма и современное исполнительское искусство // Музыкальное исполнительство и педагогика: сб. ст. сост. Т. Гайдамович – М. : Музыка, 1991. – С. 189 – 212.

Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва ХІХ сторіччя: Підручник. – Тернопіль: АСТОН, 2006. – 608 с., нот.

Кашкадамова Н. Фортеп'янне мистецтво Шопена: Науково-методичний нарис.– Т.: СМП “АСТОН”, 2000.– 80 с.: нот.

Кияновська Л. Галицька музична культура ХІХ–ХХ ст. [Навч. пос.]. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2007. – 424 с.

Коган Г. Вопросы пианизма.– М.: Сов. композитор, 1968.

Основи теорії гендеру: Навч. посіб.– К.: “К.І.С.”, 2004.– 536 с.

Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. – Львів : НТШ, 2000. – 286 с.

Корній Л. Історія української музичної культури (у співавторстві з Б. Сютюю). Підручник. – К.: НМАУ ім. П. Чайковського, 2011 – 716 с.

Тема 4. Творчість композиторів ХХ - поч.ХХІ ст.

Вивчення фортеп'янних творів композиторів ХХ - поч. ХХІ ст. У даній темі значна увага приділяється вивченню творів українських композиторів, що належать до різних регіональних композиторських шкіл, виокремлюється творчість композиторів Волині та творчість жінок-композиторок.

Зарубіжні композитори: С. Рахманінов, О. Скрябін, М. Метнер, К. Дебюссі, М. Равель, С. Прокоф'єв, П. Хіндеміт, Б. Барток, І. Стравінський, Е. Саті, Ф. Пуленк, Д. Мійо, А. Онегер, Ж. Тайфер, Е. Вілла-Лобос, М. де Фалья, Д. Шостакович, А. Шенберг, О. Мессіан, Дж. Гершвін, К. Шимановський, Р. Щедрін та ряд інших композиторів.

Українські композитори: В. Барвінський, Ф. Надененко, Я. Степовий, Ф. Якименко, М. Вериківський, Л. Ревуцький, Н. Нижанківський, Б. Лятошинський, В. Косенко, А. Кос-Анатольський, С. Людкевич, В. Бібік, М. Сільванський, І. Шамо, А. Штогаренко, В. Задерецький, Є. Станкович, Г. Ляшенко, Л. Грабовський, В. Годзяцький, Ю. Іщенко, Г. Сасько, В. Сильвестров, М. Скорик, І. Стравінський, Б. Сютя, М. Степаненко, В. Птушкін, О. Кива, А. Караманов, В. Камінський, І. Карабиць, М. Кармінський, О. Козаренко, І. Щербаков, О. Щетинський та ряд інших композиторів.

Композитори Волині (члени Волинського осередку НСКУ та композитори, життя та творчість яких нерозривно пов'язані з Волинню): В. Тиможинський, В. Герасимчук, О. Калуст'ян, В. Рунчак, Г. Мірецький, Л. Матвійчук. Особливою темою для студентів мистецьких навчальних закладів Волині є вивчення творчості І. Стравінського у контексті його зв'язків з Україною та Волинню.

Жінки-композиторки: зарубіжні – К. Шуман (до Теми 3), Ж. Тайфер, М. Шимановська (до Теми 3), Г. Бацевич, С. Губайдуліна; українські – Н. Андрієвська, О. Андреева, І. Алексійчук, Г. Гаврилець, Ю. Гомельська, Леся Дичко, Ю. Діброва, Л. Донник, В. Дроб'язгіна, Е. Емір, А. Загайкевич, Ж. Колодуб, О. Криволап, Л. Левітова, Л. Матвійчук, Т. Оскоменко-Парулава, С. Острова, В. Польова, Ю. Рожавська, Л. Самодаєва, Н. Самохвалова, Л. Сидоренко, С. Туркевич-Лукіянович, Б. Фільц, Б. Фроляк, К. Цепколенко, Л. Юріна, Л. Ярошевська та ряд інших композиторок.

Колоквіум до теми 4. Творчість композиторів ХХ - поч. ХХІ ст.

1. Читка з аркуша.

Орієнтовний репертуар:

М. Колесса. Соната І ч. “Слідами Довбуша”.

С. Прокоф'єв. Казки старої бабусі.

К. Дебюссі. Прелюдія “Кроки на снігу”.

Ж. Тайфер. Пастораль.

В. Тиможинський. Концертино для 2-х фортепіано.

2. Вивчення твору напам'ять.

Орієнтовний репертуар:

М. Равель. Пavana з балету “Сон Флорини”.

Б. Барток. Угорська народна пісня з циклу “Чотири п'єси”.

С. Людкевич. Старовинна пісня зі збірника “Фортепіанні п'єси для молоді”.

3. Робота з твором.

Орієнтовний репертуар:

К. Дебюссі. Прелюдія “Верес”, “Дівчина з волоссям кольору льону”.

В. Барвінський. Прелюдія № 2 Фа-дієз мажор.

В. Косенко. Поема-легенда мі мінор тв. 12.

М. Скорик. Прелюдія з Партити № 5.

М. Равель. Вальс № 2 з циклу “Благородні і сентиментальні вальси”.

Б. Фільц. Лемківські варіації.

4. Обговорення та дискусія

1. Стильові напрямки фортепіанного мистецтва ХХ – поч. ХХІ ст.

3. Напрямки виконавства фортепіанної музики ХХ – поч. ХХІ ст., інтерпретатори, фортепіанні конкурси.

4. Українське фортепіанне мистецтво.

5. Фортепіанне мистецтво Волині.

6. Чоловік та жінка у фортепіанній культурі ХХ – поч. ХХІ ст. (художній образ, виконавство, педагогічна та композиторська сфери діяльності).

Література

- Алексеев А. История фортепианного искусства.– Ч. III.– М.: Музыка, 1982.– 286 с.: нот. Вопросы фортепианной педагогики.– Вып. 1–4.– М.: Музыка.– 196 с.
- Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века: Очерки. – 2-е изд., доп. – Л.: Сов. Композитор, 1990. – 288 с.
- Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво у Львові: Статті. Рецензії. Матеріали.– Т.: СМП “АСТОН”, 2001.– 400 с.: з іл.
- Кашкадамова Н., Мілодан Т. Олександр Ейдельман. Данина шани вчителю.– Л.: Бак, 2006.– 224 с.: іл.
- Кияновська Л. Львівські композитори-жінки 70-90 років XX століття / Наукові записки НТШ. – Львів: 2004. – Вип. 139 – С. 69-73
- Клин В. Українська радянська, фортепіанна музика (1917–1977).– К.: Наук. думка, 1980.– 314 с.
- Коган Г. Вопросы пианизма.– М.: Сов. композитор, 1968.
- Основи теорії гендеру: Навч. посіб.– К.: “К.І.С.”, 2004.– 536 с.
- Никитюк Н.С. Гендер і музика // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 74. – Естетика і практика мистецької освіти: Збірник статей. – Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2008. – С. 57 – 68.
- Никитюк Н.С. Роль жіноцтва в музичній культурі Волині 20-30-х років XX століття // Студії мистецтвознавчі / НАН України ; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського. – Число 2 (22). Театр. Музика. Кіно. – К. : ІМФЕ, 2008. – С. 49 –61
- Павлишин С. Перша українська композиторка: Стефанія Туркевич-Лісовська-Луціянович. – Львів.: БаК, 2004, 158 с.
- Пастеляк Н. Поємність в українській фортепіанній музиці першої половини XX сторіччя.– Л.: Сполом, 1997.– 128 с.
- Рабинович Д. Портреты пианистов.– М.: Сов. композитор, 1962.– 268 с.

6. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев А. История фортепианного искусства : Учебник. В 3-х ч. Ч. 1. и 2.- 2-е изд., доп. – М.: Музыка; 1988. – 415 с., нот.
2. Бадура-Скода Е.П. Интерпретация Моцарта / Приложение: Л. Баренбойм. Как исполнять Моцарта? – М.: Музыка. – 1972. – 376 с.
3. Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века: Очерки. – 2-е изд., доп. – Л.: Сов. Композитор, 1990. – 288 с.
4. Гнатів Т. Музична культура Франції рубежу XIX –XX століть: Клод Дебюссі. Моріс Равель : навч. посібник для вищ. та серед. муз. учб. закладів. – К., Музична Україна, 1993. – 206 с.
5. Голубовская Н.О. О музыкальном исполнительстве.- Л., 1985. – 142с.
6. Гольденвейзер А. Тридцать две сонаты Бетховена: Исполнительские комментарии / Сост., ред., автор статьи Д. Благой.- М.: Музыка, 1966.
7. Гуменюк Н. Віктор Тиможинський “Кожна епоха має своє звучання” [композитор] // Віче.– 2001.– 4 січ.
8. Драганчук В. Триптих В. Тиможинського ”Світ, розглянутий по частинах” на вірші українських поетів XVII ст. в контексті дослідження проявів національної ментальності в музиці // Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство.– Вип. 4.– 2004.– С. 77 – 85.
9. Дремлюга М. Українська фортепіанна музика (дожовтневий період) – К. : Держ. вид-во образотв. мист. і муз. літератури УРСР, 1958. – 168 с.
10. Друскин М. Клавирная музыка.- Л.: Гос. муз. издат., 1960. – 284 с.
11. Єфіменко А. Г., Коменда О. І. Волинський осередок Національної спілки композиторів України: Навч. посіб. / А. Г. Єфіменко, О. І. Коменда. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 216 с.
12. Єфіменко А. Сильові ретроспективи творчості Віктора Тиможинського // Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавства.– Вип. 4. Львівський Національний університет ім. І. Франка, 2004.– С. 86 – 94.
13. Жаркова В. Прогулки в музыкальном мире Мориса Равеля (в поисках смысла послания Мастера) : монография / Валерия Жаркова.– К. : Автограф, 2009.– 528 с. : ил.
14. Історія української музики // АН УРСР.– Т. 1.: Від найдавніших часів до середини XIX ст.– К., 1989.–324 с., Т. 2. Друга половина XIX ст.– К., 1989–348 с.
15. Історія фортепіанного мистецтва. Програма для вищих музичних навчальних закладів спеціальність №2201 «Фортепіано». Міністерство культури України. Методичний кабінет навчальних закладів мистецтва і культури. Київ –1994 р.
16. История фортепианного искусства. Программа для музыкальных вузов по специальности № 2201 «Фортепиано». Министерство культуры СССР. Всесоюзный методический кабинет по учебным заведениям искусств и культуры. Москва – 1982.
17. Кандинский-Рыбников Л. Эпоха романтического пианизма и современное исполнительское искусство // Музыкальное исполнительство и педагогика: сб. ст. сост. Т. Гайдамович – М. : Музыка, 1991. – С. 189 – 212.

18. Катрич О. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). – Дрогобич: Видавнича фірма „Відродження”, 2000, – 100 с.
19. Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва ХІХ сторіччя: Підручник. – Тернопіль: АСТОН, 2006. – 608 с., нот.
20. Кашкадамова Н. Методичні рекомендації до курсу історії фортеп'янного мистецтва для студентів фортеп'янних факультетів музичних вузів /І семестр // Укл. Н.Б.Кашкадамова. – К. : РМК, 1993. – 32 с.;
21. Кашкадамова Н. Методичні рекомендації до курсу історії фортеп'янного мистецтва для студентів фортеп'янних факультетів музичних вузів /ІІ семестр // Укл. Н.Б.Кашкадамова. – К. : РМК, 1993. – 28 с.;
22. Кашкадамова Н. Методичні рекомендації до курсу історії фортеп'янного мистецтва для студентів фортеп'янних факультетів музичних вузів /ІІІ семестр // Укл. Н.Б.Кашкадамова. – К. : РМК, 1993. – 44 с.;
23. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах: Навч. посібник. Тернопіль: СМП «Астон», 1998 – 300 ст., нот.
24. Кашкадамова Н. Фортеп'янне мистецтво у Львові: Статті. Рецензії. Матеріали.- Тернопіль: СМП “АСТОН”, 2001.– 400с.; з іл.
25. Кашкадамова Н. Фортеп'янне мистецтво Шопена: Науково-методичний нарис.- Тернопіль: СМП “АСТОН”, 2000.- 80 с., нот.
26. Кияновська Л. Українська музична культура: навчально-методичний посібник. 2-ге вид. перероб. і доп. – Тернопіль : СМП “АСТОН”, 2000.–184с.
27. Кияновська Л. Галицька музична культура ХІХ–ХХ ст. [Навч. пос.]. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2007. – 424 с.
28. Кияновська Л. Мирослав Скорик: творчість мистця у дзеркалі епохи. Монографія – Львів : Сполом, 1998. – 216 с.
29. Кияновська Л. Львівські композитори-жінки 70 – 90 років ХХ століття / Наукові записки НТШ. – Львів: 2004. – Вип. 139 – С. 69 – 73
30. Коган Г. У врат мастерства. Работа пианиста. – М.: Музыка, 1969. – 342с.
31. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. – Львів : НТШ, 2000. – 286 с.
32. Коменда О. Олександр Козаренко – піаніст: генеза виконавського стилю // Музикознавчі студії Інституту мистецтв СНУ імені Лесі Українки та НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 11. – Луцьк, 2013. – С. 43 – 72.
33. Копчевский Н. Клавирная музыка: Вопросы исполнения. – М.: Музыка, 1986. – 96 с.
34. Корній Л. Історія української музичної культури (у співавторстві з Б. Сьютою). Підручник. – К.: НМАУ ім. П. Чайковського, 2011 – 716 с.
35. Корчова О. Французькі митці доби модернізму у композиторському діалозі з Фредеріком Шопеном // Часопис Нац. муз. академії України. 2010. №4 (9). – С. 43 – 48.
36. Корчова О. Музыка, написана сердцем. Музыка.– 2008.– №2. – С. 10 – 12
37. Клин В. Українська радянська фортеп'янна музика (1917 – 1977): К.: „Наукова думка”, 1980. – 314 с.
38. Крих М. «Фортеп'яно». Програма кафедри спеціального фортеп'яно Вищого державного музичного інституту імені М. В. Лисенка, 1999 р.

39. Либерман Е. Работа над фортепианной техникой.–М.:Музыка,1971.– 144с.
40. Либерман Е. Творческая работа пианиста с авторским текстом. – М.: Музыка, 1982. – 235с.
41. Москаленко В. Творческий аспект музыкальной интерпретации (к проблеме анализа): монография – К., 1994. – 158 с.
42. Мушчиль В. Особенности исполнения современной фортепианной музыки и ее графические символы // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.– Вип. 29. Музична освіта в Україні. До 90-річчя Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.: Зб. ст. – К., 2003. – С. 218 – 243.
43. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога. 5-е изд. – М.: Музыка, 1988. – 240 с. портр., ил., нот.
44. Никитюк Н. С. Спеціальний інструмент (фортепіано). Метод. розробка курсу для підготовки студ. освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006.– 44 с.
45. Никитюк Н. С. Гендер і музика // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 74. – Естетика і практика мистецької освіти: Збірник статей. – Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2008. – С. 57 – 68.
46. Никитюк Н. С. Роль жіноцтва в музичній культурі Волині 20-30-х років ХХ століття // Студії мистецтвознавчі / НАН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського. – Число 2 (22). Театр. Музика. Кіно. – К.: ІМФЕ, 2008. – С. 49 – 61
47. Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського Зб. наук праць – Вип. 9 [Текст]: Укл. О.І. Коменда . – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі українки, 2012. – 412 с.
48. Новакович М. Канон українського музичного модернізму (на прикладі творчості Бориса Лятошинського): монографія / М. О. Новакович – Луцьк, Твердиня, 2012. – 168 с.
49. Основи теорії гендеру: Навч. посіб.– К.: “К.І.С.”, 2004. – 536 с.
50. Офіційний сайт НСКУ.
51. Павлишин С. Перша українська композиторка: Стефанія Туркевич-Лісовська-Лукинянович. – Львів.: БаК, 2004. – 158 с.
52. Пастеляк Н. Поємність в українській фортепіанній музиці першої половини ХХ сторіччя.– Л.: Сполом, 1997. – 128 с.
53. Савицька Н. В. Хронос композиторської життєтворчості. Львівська нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. – Львів: Сполом, 2008. – 320 с.
54. Савчук І. Б. Камерна музика 1920-х в Україні: Спроба філософського осмислення / І. Б. Савчук ; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. – К.: Фенікс, 2012. – 156 с. : іл.
55. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано: Учебное пособие для студентов педагогических институтов по спец. № 2119 “Музыка и пение”. – М.: Просвещение, 1984. – 176 с.
56. Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах. – М.: Музыка, 1965. – 728 с.

Навчально-методичне видання

Никитюк Наталія Степанівна

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

з дисципліни

Спеціальний музичний інструмент

(фортепіано)

Методичні рекомендації

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 1,16 ум. друк. арк., 1,01 обл.-вид. арк.
Наклад 50 пр. Зам. 253. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.